

The illustration depicts a woman with dark hair, wearing a black sleeveless dress, standing in a lush green jungle. She is holding a bundle of thin, light-colored strings that are attached to several bright orange birds with long, curved beaks. The birds are positioned in the foreground, some facing left and some right. The background is a dense, green forest with various types of foliage. The overall style is painterly and surreal.

Nacionalinis Izraelio
bestseleris

Sarah Blau Kitokios

baltos lankos

De Fina

Sarah Blau

Kitokios

romanas

Iš hebrajų kalbos vertė Kristina Gudelytė-Lasman

baltos lankos

1

Skambutis iš policijos man anaiptol nebuvo it perkūnas iš giedro dangaus.

Švelnus vyriškas balsas pasiteiravo, ar būtų galima atvykti apklausti. Tas netikėtumas, kad skambina vyras, mane akimirka išmušė iš vėžių. Nesuskaičiuojamą daugybę kartų repetuodama galimą scenarijų visada įsivaizdavau, kad tai bus moteris, kalbanti kимиu balsu ir be jokių užuolankų einanti tiesiai prie reikalo. Kažkodėl mintyse girdėjau ją mažumėlę pavargusią, galbūt baigiantis pernelyg užsitęsusiai pamainai, beveik nebuvo abejonių, kad namuose jos laukia vaikai.

Tokias visada iki sielos gelmių sukrečia kraupi žmogždystė, *ritualinė, atimanti žadą, sergėk Viešpatie nuo tokių baisybių!* Tiesa, laiku susigriebusi, koku reikalu skambina, ji akimirksniu atsitokėja.

– Kiek jums metų? – pasiteirauja nepakeldama akių nuo klaviatūros. – Ištekėjusi? Turite vaikų?

Paprastai paskutinius du klausimus paskubomis nukertu vienu vieninteliu „ne“, bet šįkart pirmąsyk lengviau dėl to atsikvepiu.

Ne, ponია, vaikų neturiu.

Policijos pranešime minima, kad Dina buvo nužudyta pirmą valandą nakties.

Laikraščiai skalambijo: „Per patį vidurnaktį!“, ir dar nepašykštėjo gausybės šleikštulį keliančių smulkmenų, bet, patikėkit, policijos pranešimas juos visus pranoko.

Spaudoje buvo rašoma, kad auka – lyčių studijų profesorė, o pats nusikaltimas apibūdintas kaip neįprastas; veikiausiai turėta galvoje tai, kad nelaimėlė buvo virve pririšta prie kėdės savo svetainėje, jai ant kaktos pakeverzotas žodis „Motina“, o jos suglebusios negyvos rankos niekaip nenorėjo paleisti kūdikį primenančios lėlės.

Tiesa, nė žodelio apie tai, kad tai buvo vienas tų žaislų, kokius galima išvysti britų televizijos laidose apie keistų įpročių turinčius žmones, kuriems lėlė atstoja gyvą kūdikį. Paprastai tokios valandėlės rodomos vėlai vakare, *per patį vidurnaktį*, o tokie kaip aš esame pratę jas žiūrėti masinami smalsumo ir siaubo. *Čia dabar kas? Man tai jau tikrai nešautų į galvą tokia mintis, tiesa? Ne jau lopšyje pasiguldžiusi imsiu sūpuoti lėlę ir dar pulsiu tildyti svečius: „Ša! Jis labai sunkiai užmiega“, argi ne taip?*

Aukai į glėbį įbrukta lėlė buvo apskritaveidė, putliomis, ryškiai raudonomis lūpomis, mėlynomis pavandenijusiomis akimis ir ilgomis, mažne kaip tikros blakstienomis.

Buvo minima ir tai, kad prireikė pastangų ištraukti tą žaislą jai iš rankų, iš pradžių manyta, kad dėl pomirtinio raumenų sąstingio, bet, kaip vėliau paaiškėjo, lėlė buvo stipriais kljais pritvirtinta prie kūno. Vieną itin poetiškos sielos žurnalistę pagavo toks įkvėpimas, kad velionę ji apibūdino kaip „motiną, nieku gyvu nenorinčią skirtis su savo kūdikiu“. Kad ir kaip stengiausi, niekaip nepajėgiau įsivaizduoti Dinos prie ko nors šitaip prisirišusios, juolab prie kūdikio. *Ne, ne, neabejoju, lėlę jiems teko prie jos klijuoti.*

Spėju, Dina būtų patenkinta sužinojusi, kad jos pasiekimų sąrašas toli gražu neapsiriboja keliomis eilutėmis. Buvo rašoma, kad ji labai jauna įgijo mokslų daktarės laipsnį, pagyrų nepašykštėta ir jos išmintinoms paskaitoms, pritraukdavusioms minias klausytojų, bei gilių išvalgų nestokojantiems straipsniams, bet didžiausio dėmesio, savaiame suprantama, sulaukė tas apie bevaikes Toros moteris, nes būtent jis ir „įtvirtinęs ją kaip vieną ryškiausių ir polemiškiausių mūsų laikų feminisčių“. Dar būta postringavimų, kad Dina sąmoningai vengusi santuokos, atsisakiusi susilaukti vaikų ir tapusi „pirmąja šio prieštarinai vertinamo judėjimo šaukle“.

Tiesa, nė žodelio apie tai, kad, bandant ištraukti lėlę nužudytajai iš rankų, atplyšo keli odos lopinėliai, todėl kūną teko palaidoti drauge su žaislu, prilipusiu prie krūtinės.

O man galvoje be perstogės sukosi viena vienintelė mintis: *Dina, pagaliau ir tu mama.*

Mano nuslinkę plaukai, susispietę į gniutulus, voliojosi visomis kambario pakampėmis.

Po kojomis visur painiojosi neišpakuotos dėžės ir didžiuoliai plaukų kuokštai. Vieną slinkimo priežastį moterų žurnalas atsargiai įvardijo kaip „įprastinį reiškinį, užklumpantį sulaukus tam tikro amžiaus“, o štai kita buvo mano pačios besaikis įprotis juos sukti ir tampyti. Guodė bent jau tai, kad dar nešovė į galvą jų ryti. Kartkartėmis po akimis pakliūdavo straipsnis apie kokią neurotišką merginą, kurią tekę staigiai operuoti, nes, kaip paaiškėjo, jos skrandyje įstrigo didžiulis plaukų gumulas, o nuotraukoje, kuri paprastai papildydavo šokiruojančią naujieną, nurytas kuokštas primindavo plaukais apžėlusį pabaisos kūdikį.

Niekaip nepavyksta iš galvos išmesti paskutinės Maoro pastabos, kurią jis prieš visiems laikams išeidamas pro duris be jokio gailėsčio spjovė man tiesiai į veidą: „Tavo plaukų pilni visi namai, daryk ką nors, apsivemt galima.“ Trinkt! Duryš užsidarė, ir oro gūsis nuo žemės pakeltas nedidelis plaukų kuokštelis, vikriai šoktelėjęs į viršų, pakibo man tiesiai prieš nosį.

Tąsyk pirmąsyk gyvenime buvo kilęs didžiulis noras jį praryti.

Šlaviau butą silikonine šluota, kurią buvau nusipirkusi vos vakar ir visą kelią iki namų nešiausi, traukdama praeivių žvilgsnius, sakytum visi tik ir būtų laukę akimirkos, kada apžergusi šluotkotį pakilsiu į orą. Dar tegu džiaugiasi, kad tai naujutėlaitė silikoninė, o ne didžiulė šiaudinė šluota, kokią kadaise buvau gavusi dovanų Purimo proga. Beje, gali būti, kad niekas į mane nė akies krašteliu nedirstelėjo, o visi tie varstantys žvilgsniai tebuvo mano įaudrintos vaizduotės vaisius. Dar labiau tikėtina, kad tokius nuogaštavimus pakurstė slegiantis kaltės jausmas, visur įkyriai mane persekiojantis nelyg amžinai paniuręs bendrakeleivis.

Bute buvo pilna dulkių, todėl pratrūkau garsiai kosėti, akys akimirksniu pritvinko ašarų. Veidrodyje išvystas savo pačios atvaizdas pasirodė pernelyg išraudusio veido ir išsitaršiusiais plaukais. Negerai. Prieš artėjantį susitikimą reikėtų išlikti ramiai ir šaltakraujiškai. Nors policijos tyrėjo balsas skambėjo kaip dar visai neseniai apsiplunksnavusio viščiuko, gali būti, kad jis ne toks jau ir kvailas.

Svarbiausia pažaboti įprotį ne laiku ir ne vietoje laidyti kandžias pastabas, kurios paprastai tvyrant įtampai sprūste sprūsta man iš lūpų. Kartais net ima dingotis, kad be trumpalaikių Tureto sindromo* apraiškų čia neapsieita, antraip kaip būtų galima paaiškinti tai, kad, tyrėjui atsargiai pasiteiravus, ar po šios žmogžudystės manęs nekankinanti baimė, nes, kiek jam žinoma, visas bevaikes moteris dabar apėmusi tikra isterija, užuot tai patvirtinusi, pajutau poreikį paatvirauti, jog

* Paveldimas neuropsichinis sutrikimas, pasižymintis daugialypiais fiziniiais tikais, pasireiškiantis nešvankių žodžių, keiksmų, visuomenei nepriimtinių pastabų šūkčiojimu (čia ir toliau – vert. past.).

„didžiausią nerimą šioje istorijoje man kelia tai, kad galiausiai jiems pavyko paversti ją motina“.

Ne, tylą, stojusi kitoje laido pusėje, nieko gera nežadėjo.

Trumpas beldimas į duris, ir štai jis jau žengia per slenkstį: užkliuvęs už vienos iš dėžių, kurios nespėjau laiku patraukti iš kelio, tik per plauką nesuklupo, bet nėmaž nesutrikęs ištiesė man ranką.

Tyrėjas išties pasitaikė jaunas. Neįtikėtinais jaunas: jaunolio šypsena, nuo kurios ant skruostų išryškėja duobutės, visai kaip Maoro, švelnučiai skruostus dengiantys pūkeliai ir tokios pat šviesios kaip Maoro akys, kiaurai tave varstančios ir prieinančios prie išvadų, kuriomis nė neketina su tavimi pasidalyti.

Jis iš tikrųjų buvo, galiu ranką prie širdies pridėti, neįtikėtinais panašus į Maorą, ypač dėl tų išskirtinių žalsvo atspalvio akių, ilgų blakstienų ir kreivokos šypsenos, kokia paprastai būdinga žmogui, puikiai suvokiančiam savo įtaką aplinkiniams.

Šįsyk tai nebuvo menamas panašumas, tikrai ne tas, koks visur dingdavosi tuojau po išsiskyrimo, kai kiekvienas vyriškos lyties atstovas (net ir senasis šluotų pardavėjas) atrodė neįlyg mane palikusio mylimojo antrininkas. *Tik nepradėk, Šeila, būk protinga.*

– Labai malonu, aš Micha, – prakalbo atėjūnas ištiesta ranka. Pro akis neprasprūdo vidinėje riešo pusėje Raši šriftu smulkiomis raidelėmis išstatuotai žodžiai. Tiesa, nespėjau perskaityti, kas ten parašyta, bet to ir neprireikė, kad akimirksniu suvokčiau: kadaise tarp savo bendraamžių jis buvo tikras karalius. Mintyse mačiau ant galvos užvožtą kipą ir perdėtą pasitikėjimą savimi, puikiai slepiantį vėluojančią brandą.

– Išsikraustote? – Prisėdęs ant daiktais nenukrauto sofas krašto Micha akimis nepaliovė lakioti po kambarį ir tyrinėti kaip papuola išmėtytų atvirų dėžių turinio.

– Ką tik atsikrausčiau, – atsakiau kaip tik tada, kai mu-dviejų akys vienu metu užkliuvo už nedidelės kūdikį vaizduo-jančios lėlės, kyšančios iš dėžės kitapus durų. *Na, ir kvailė!*

– Vis dar žaidžiate su lėlėmis?

Šiuo nerūpestingu tonu manęs neapmulkinsi. Jaunuolis akimis ryte rijo lėlę: viena primerkta, kita sustingusiu žalsvu žvilgsniu spingsojo įsikibusi žaislo. Atrodė, lyg kas tyčia būtų jį ten įgrūdęs.

– Buvusiojo dovana, – paaiškinau. – Ne itin vykęs pokštas.

– Ir ką tai galėtų reikšti? Norą susilaukti bendro kūdikio? *Kūdikio? Pasapnuok, pone Šerlokai.*

– Ne visai, – atsakiau ištesdama žodį. – Veikiau bandy-mas pajuokauti, kad jis ir pats dar nelyg kūdikis.

– Ką gi, suprantama, daugelio moterų akimis, visi vyrai kūdikiai.

Na, štai ir vėl tas karališkas šypsnyš, beregint nubloškęs mane į laikus, kai dar buvau energija trykštanti paauglė, nes kai kurie stereotipai mumyse yra taip giliai įsišakniję, kad pa-sitaikius tinkamai progai akimirksniu prisikelia iš užmaršties, visai kaip pareigų pasiskirstymo žaidimas, kuriame tau tekęs vaidmuo niekada nesikeičia, nesvarbu, nei kas tu tokia, nei kiek tau metų, nes jis tau atitekęs nuo amžių amžinųjų.

– Jis išties buvo nelyg kūdikis, – paaiškinau. – Viso labo dvidešimt šešerių.

– Ką gi, mudu beveik bendraamžiai.

Regis, Micha pasigailėjo atskleidęs savo metus, bet pro-tas buvo priverstas toliau karštligiškai darbuotis – skaičiuoti

ir perskaičiuoti: jei mudvi su Dina studijuodamos universite-
te buvome kurso draugės, vadinasi, turėčiau būti ne jaunes-
nė kaip... ne vyresnė kaip... Kol jo protas įsitempęs dirbo, akys
be perstojo lakiojo po kambarį, o lūpos neaiškiai niurnėjo ka-
ži kokius mandagumo žodelius, kurių nė nesistengiau išgirs-
ti... nes šį vietoje nenustygstantį žvilgsnį atpažinau jau per pir-
mąsias susitikimo akimirkas, todėl puikiai žinojau, kas dedasi
to jaunuolio galvoje. Jei ne pareigos, jau būtų seniai pasigy-
ręs, kad ir jam tekę draugauti su vyresne, nes tokie, nežinia
kodėl, visada susiranda vyresnes, ypač tokie gražuoliukai kaip
jis, vargais negalais išsivadavę iš religinių suvaržymų, ir kaip
įprastai tokie santykiai baigiasi „ne taip jau ir gražiai, bet li-
kome draugais“. Fuuu! Bet jis, žinoma, viso to nepasakys, ar
aš klystu? Juk atėjo narplioti mįslingos žmogžudystės pas gerą
aukos draugę, – kadaise iš tikrųjų tokia buvau, – o gal aš klys-
tu? Pamaniau, kad Micha bus vienas tų išmokusių laiku pri-
kąsti liežuvį.

– Ir man teko draugauti su vyresne.

Opa! Nustebinai mane, vaike, nors net nesu tikra, kad
draugavai su vyresne, nes vyresnė jau seniai būtų įkalusi tau
į galvą šitaip jos nevadinti, vyresnė jau būtų suskaldžiusi ta-
vo gražią, bet kvailą galvelę, jei būtų išgirdusi, kad šitaip apie
ją kalbi. Būtum priverstas dėtis, nelyg judu bendraamžiai, o jei
per klaidą iš lūpų išsprūstų žodelis „mama“, turėtum akimirks-
niu viską nuleisti juokais: „Pajuokavau, mama.“

– Nenorėjau pasakyti, kad *sena*, – suskubo pasitaisyti, –
tik už mane vyresnė. Ji buvo maždaug jūsų metų. Trisdešimt
su trupučiu?

Ką gi, jis ne toks jau ir kvailas.

– Man jau keturiasdešimt vieni. – Kitą mėnesį stuktels keturiasdešimt dveji, ir tu tai puikiai žinai, kaip ir tai, kad kiekvieni metai labai daug ką keičia.

– Ir mano draugei tiek buvo.

Hmmm... Labai keista, regis, jam dar negana. Nutvilkė mintis, ar tik čia nebus kokios žabangos, kad prarasčiau bu drumą ir tuo pasinaudojęs jis galėtų išgauti iš manęs kuo daugiau informacijos, bet jo žvilgsnis smigo ta pačia kryptim, kuria krito ir daili purių plaukų sruoga. Mudu dar nė žodeliu neužsiminėme apie žmogžudystę, bet duobutės skruostuose nė akimirkos nesiliovė šmėkščioti man prieš akis, kaip ir toji šypsena, kuri kaskart pakirsdavo kojas, kol galiausiai netekusi jėgų iš nevilties nuleidau rankas ir neatplėšdama akių nuo smulkų riešą puošiančios tatuiruotės be jokių užuolankų paklausiau:

– Ar skaudėjo?

– Siaubingai, – nė nemanė slėpti Micha.

– Gal norėtum ko atsigerti? – *Mauk greičiau į virtuvę, kol dar neįvyko nepataisoma klaida. Judinkis, greičiau iš čia.*

– Mielai išgerčiau kavos, – atsakė Micha, bet staiga prisiminiau, kad ničnieko neturiu, tik drungno vandens iš čiaupo, prie kurio metalo skonio iki šiol pačiai nepavyksta priprasti. Atkišau svečiui lipnią stiklinę, įbedęs žvilgsnį, jis ilgokai vedžiojo ją akimis.

– Nesirūpink, košerinis, – nebeįstengiau ilgiau tvardyti.

– Man nesvarbu. – Jis prikaustė mane klausiamu žvilgsniu. – Jau keletą metų man visa tai nei šilta, nei šalta.

– Turiu tokį radarą, kuris akimirksniu atpažįsta buvusius ortodoksus, – šmaikštavau. Paprastai tokio atsakymo jiems pakanka.

– Jūs pirmoji šitaip greitai mane perkandot, – atviravo Micha.

– Tikrai? – dėjau si nustebusi, nors iš tiesų tokia nebuva u. – Juk tai aišku kaip dieną, regis, kipa vis dar pūpso ant tavo galvos.

Staiga Micha pradėjo tiesti ranką, tiesa, ne tam, kad patikrintų, ar ant galvos iš kažkur neatsirado kipa, o link dėžės kitapus kambario durų, ir ištraukė iš jos nedidelę kūdikį primenančią lėlę. Gal man tik pasirodė, bet primerktoji jo akis mažumėlę prasivėrė.

– Žinot, šita lėlė truputėlį primena tą, kuri Dinai Kaminer buvo priklijuota prie rankų, – jis kalbėjo nepakeldamas į mane akių.

– Aš tikrai nieko jai neklįjavau, jei šitai bandai pasakyti.

Tai buvo netikęs ėjimas. Netgi labai, nes Micha įsistebeilijo į mane tiriamu žvilgsniu, kurio kaip tik ir baiminausi, vos tik jis peržengė mano namų slenkstį.

Nepataisoma kvailė.

– Galbūt neatkreipėt dėmesio, bet tikrai jūsų neklausiau, ar ką nors kam nors klįjavote, – pasakė jis. – Netgi nesiteiravau, kur buvote prieš dvi savaites, trečiadienį dešimtą valandą vakaro. – Michos balsas buvo kažkoks duslus.

– Trečiadienį, dešimtą vakaro?

Dešimtą vakaro!

– Viena kaimynė kaip tik tuo metu ėjo iš namų ir nugirdo, kaip pravėrusi savo buto duris Dina pasakė: „Džiugu tave matyti, sveika atvykusi“, tiesa, toji moteris nėra tikra, ar ji tai sakė vyrui ar moteriai, nes paskutiniai žodžiai buvo ištarti labai tyliai. Šiaip ar taip, ji beveik neabejoja, kad pas Diną atėjo moteris, bet...

– Bet tai ne itin dera su žmogžudžio įvaizdžiu, kurį veikiausiai jau spėjote mintyse susikurti. Žmogžudžio, degančio neapykanta vaikų nesusilaukusioms feministėms, – išpyškinau.

– Kaip pirštu į akį. – Micha drąsiai gurkštelėjo iš stiklinės ir net dėjosi, kad vandens skonis jam patiko. – Tai ar dabar jau galėčiau paklausti, kur buvote aną trečiadienį dešimtą valandą vakaro?

Tyrėjo veidą ir vėl papuošė toji pati šypsena, nes jis puikiai žinojo jos poveikį man ir su naivoka, bet savimi pasitikinčio žmogaus išraiška veide nerūpestingai atsilošė į sofos atkalnę, tik staiga kažkas nemaloniai šaižiai sucypė. Iš netikėtumo jis stryktelėjo lyg įgeltas, ir rankoje laikomos stiklinės turinys išsiliejo jam tiesiai ant kelių.

Prakeikta lėlė! Žiūri į mane sumaitotu veidu ir nė nemanono slėpti pašaipos.

Išeidamas Micha jau žinojo, kad ano trečiadienio vakarą namuose žiūrėjau televizorių, tiesa, „jokio alibi neturiu, nors niekam ne paslaptis, kad įgudę nusikaltėliai visada tokiu pasirūpina“. Jis pritariamai pakinknojo galvą, paklausinėjo apie mudviejų su Dina santykius studijų laikais. Dar sužinojo, kad „pastaraisiais metais mūsų ryšys apskritai buvo nutrūkęs, pats gi supranti, kaip nutinka. Tiesiog išsiskyrė gyvenimo keliai.“ Visa tai nuskambėjo taip įtikinamai, kad mažne pati tuo patikėjau. Dar kelios šypsenos, skruostus papuošusios duobutės, dar keli bandymai nepastebėti didžiulės išsiliejusio vandens dėmės ant kelių, dar keli žvilgsniai, kokių niekada nebūčiau laukusi iš tokio tyrėjų žiedelio kaip jis, štai ir viskas, judu jau prie laukųjų durų.